

00YR00141

SKUP 1999 – 35

Prosjekt: Gjenvinning av drikkekartong - miljøbløffen
Medarbeider: Morten Møller Warmedal
Publikasjon: Rikets tilstand, TV2
Publisert: Oktober 1999
Medium: TV
Tema: Miljø

METODERAPPORT FOR
"RIKETS TILSTAND"

Gjenvinning av drikkekartong – miljøbløffen

INNHALDSFORTEGNELSE

1.0 Programskaperne

2.0 Bakgrunn

3.0 Arbeidsprosessen

3.1 Hvordan arbeidet ble organisert –

å finne fram til kjernen i

problemstillingen

3.2 Å komme til bunns i hvordan

gienvinningen av drikkekartong faktisk foregikk

3.2.1 Fabrikkesøk på Hurum – overraskende tall

3.2.2 Sorteringsanlegg med svakheter

3.2.3 Når drikkekartong blir til avfall

3.2.4 Fysiske bevis i Sverige

3.3 Hvem lyver?

4.0 Lotteriet en svindel?

5.0 Andre avsløringer kompletterer bildet

6.0 Hvordan fortelle historien på TV?

7.0 Konfrontasjonsintervjuet

8.0 Internett som dokumentasjonskanal

9.0 Industrien prøver å punktere vår historie

10.0 Resultatet av saken

11.0 Sluttkommentar

12. Vedlegg

VHS kassett, innslag "Rikets tilstand", 14.10

Nyhetsinnslag TV 2 Nyhetene kl. 14. 10, kl. 21.00

Nyhetsinnslag, TV 2, morgennyhetene 15.10

Utskrift, dokumentasjon internett

I.0 PROGRAMSKAPERNE

Reporter: Morten Møller Warmedal

Program: Rikets tilstand, tema: gjenvinning av drikkekartong - miljøbløffen

Fotograf: Frank Melhus, Redigerer: Diderik Cappelen

Publisert: TV2, 14 oktober 1999, kl. 20:30

Redaksjon: Rikets Tilstand, TV 2, PB2, 0101 Oslo, Tlf: 22-314785

Redaksjonsleder: Gerhard Helskog

Kontaktperson: Morten Møller Warmedal, K: 22-404662, M: 90-164642

2.0 BAKGRUNN

Ideen til denne saken var opprinnelig å sjekke hvorfor Norge hadde satset så lite på gjenvinning av avfall. Jeg kjente til at spesielt tyske og nederlandske turister i Norge er kritiske til at det er igangsatt få systemer for resirkulering og gjenvinning av avfall. Norge har en markant profil som et grønt og miljøvennlig reisemål. Jeg begynte derfor systematisk å ta kontakt med sentrale aktører innenfor det som kan kalles avfallsmiljøet i Norge for å danne meg et bilde av status og problemstillinger. Samtidig gjennomførte jeg omfattende litteratur- og dokumentsøk. Hele avfallssektoren fremsto som uoversiktlig og komplisert - det var svært mange aktører og et sammensurium av private og offentlige interesser. Den sparsomme offentlige debatten rundt gjenvinning og avfall viste med all tydelighet at miljøargumentene ble brukt ukritisk rundt all satsing på gjenvinning. De som offentlig tok til motmæle mot gjenvinning ble nærmest sett på som reaksjonære. I avfallsbransjen var det på overflaten en tilnærmet unison enighet om at enhver form for gjenvinning var av det gode. Politisk strid forekom nesten ikke. Dette innrykket gjorde at jeg gikk dypere inn for å analysere hvordan enkelte av de mest omtalte (og noen mer ukjente) gjenvinningsordninger faktisk fungerte.

Med økende kunnskap ble det klart for meg at det først og fremst lå en journalistisk oppgave i å gjennomføre en systematisk og kritisk analyse av en eller flere høyt profilerte gjenvinningsordninger. Både myndigheter og norsk industri har investert milliardbeløp og stor prestisje i å overbevise folk flest om at gjenvinning er riktig og viktig. Mine undersøkelser tydet på at både staten og industrien var mest opptatt av å fremstå som pådrivere i miljøarbeidet. De var langt mindre opptatt av om ordningene de innførte faktisk ga reelle miljøgevinster, og om de representerte en fornuftig anvendelse av fellesskapets ressurser. Her lå kimen til det som etter hvert ble en historie om hvordan innsamlede, norske melkekartonger til resirkulering endte sine dager som søppel i Sverige og Asia – stikk i strid med hele grunnlaget for gjenvinningspolitikken.

3.0 Arbeidsprosessen

3.1 Hvordan arbeidet ble organisert – å finne fram til kjernen i problemstillingen

Det slo meg i den innledende søkefasen at avfall omfattet svært mange ulike områder som hver for seg både var kompliserte og vanskelig tilgjengelig for en legmann. Innsamling og gjenvinning av søppel er blitt en vitenskap med svært mange fasetter, og organiseringen og ansvarsfordelingen dekker hele spekteret av privat og offentlig virksomhet. Hvor lå egentlig hovedproblemet?

De ulike fraksjonene, dvs. avfallskomponentene, er knyttet til hvert sitt system av avtaleverk, innsamlingsmetodikk, gjenvinningsløsning og grad av kommersiell utnyttning. Gjenvinningen av metall, glass, papir, papp og våtorganisk avfall (matavfall) er organisert til dels vidt forskjellig, også geografisk. Det var derfor nødvendig å se nærmere på hver gjenvinningsordning for å kartlegge hvilken som representerte de største motsetningene ut fra et samfunnsøkonomisk og miljømessig perspektiv. Jeg brukte flere måneder på å skaffe meg en oversikt over hele dette feltet og oppsøkte et stort antall kilder, skriftlige som muntlige. Jeg reiste bl.a. til Førde for å studere planene for behandlingen av våtorganisk avfall i Sunnfjord, og til Bergen for å se nærmere på forbrenningsanlegget som er under bygging der.

Argumentene for å igangsette gjenvinningsordninger er mangesidig. Fra politisk hold er kombinasjonen av moral (gjenvinne fordi bruk og kast er feil, det er riktig å bruke materialer

om igjen) og miljø (spare naturen for økt forbruk av naturressurser, hindre utslipp og forsøpling) de to sentrale. Politikerne besnæres også av at husholdningene kan mobiliseres i miljøets navn og hjelpe det offentlige og industrien med å sortere avfall.

I tillegg oppdaget jeg at det var særdeles sterke allianser i sving – miljømyndighetene, spesielt representert gjennom Miljøverndepartementet (MD) og Statens Forurensningstilsyn (SFT), er i store trekk samkjørt med miljøbevegelsen i et grunnleggende positivt syn på gjenvinning. Men også industrien ønsker å vise at de gjør noe slik at produktene deres og holdningene til avfall fremmer en positiv og miljøvennlig image i markedet. Også mediene er i sitt grunnleggende verdisyn i hovedsak positivt innstilt til gjenvinning. På overflaten er det derfor få indikatorer på at noe kan være alvorlig feil.

Etter samtaler med svært mange aktører i avfallsbransjen, forskere og miljøvernere fattet jeg mer og mer interesse for **drikkekartong** – juice og melkekartonger. Denne avfallskomponenten hadde interessante trekk som gradvis ledet meg mot historiens hovedinnhold:

- Drikkekartong er et håndgripelig, svært synlig og kjent symbolprodukt som de fleste av oss er i befatning med hver dag.
- Omfattende kampanjer gjennom flere år for å gjenvinne drikkekartong hadde maktet å få store deler av den norske befolkning til å sortere og gjenvinne drikkekartong.
- Det er knyttet et lotteri-element til gjenvinningen.
- Drikkekartong utgjør en svært liten andel av søppelvolumet her i landet.
- Det går med betydelige ressurser og energi i gjenvinningsprosessen – transport, sortering osv.
- Markedet for resirkulert drikkekartong var ustabilt og det kunne stilles spørsmål om avsetningen gikk etter planen.
- Drikkekartong utgjorde en svært begrenset miljøtrussel, særlig målt opp mot andre og mer alvorlige miljøproblemer. Miljøargumentene virket lite troverdige.
- Kartongindustrien mottok avgiftslettelser og hadde store økonomiske motiver i å bruke penger på gjenvinning.
- De få som kritiserte gjenvinningsordningen offentlig ble utsatt for harde personlige angrep.
- Blant ledere i kommunale og fylkeskommunale avfallsverk fremkom det underhånden mange kritiske holdninger til gjenvinningen av drikkekartong.

Disse vurderingene og funnene gjorde at jeg bestemte meg for å sette inn støtet for å kartlegge gjenvinningen av drikkekartong i detalj. Melkekartongen er kanskje det mest sentrale symbol og representant for de mange gjenvinningsordningene som er satt i gang.

Norsk Returkartong A/S er selskapet som har hovedansvaret for ordningen. Det eies av kartongindustrien og har et omfattende avtaleverk med private avfallsselskaper, norske kommuner og gjenvinningsbedrifter. Men den underliggende politiske premiss for hele ordningen ligger hos myndighetene. Gjennom miljøkrav og trusler om nye avgifter på kartongemballasje til en årlig verdi av en milliard kroner, fikk Miljøverndepartementet i 1994 etablert avtaler med industrien. Avtalen blir betegnet som "frivillig tvang" og går ut på at visse gjenvinningsnivåer skulle gjennomføres innen visse frister. Myndighetene ville oppnå at drikkekartong gradvis ble fjernet fra norske søppeldynger. På denne måten ble utslippet av metangass redusert. Drikkekartong som råtner gir fra seg metangass og er ansett som en

skadelig klimagass. Ved å være "flink gutt i klassen" hindret industrien at den årlige milliardavgiften ble innført.

3.2 Å komme til bunns i hvordan gjenvinningen av drikkekartong faktisk foregår

På overflaten så gjenvinning av drikkekartong ut til å fungere etter hensikten. Husholdningene skyllet og brettet kartongene flate og leverte dem til gjenvinning sammen med øvrig avisapir og papp i en egen beholder. Så ble denne kartongen sortert fra det øvrige papiret og deretter transportert til fabrikkene som gjenvinner og lager nye produkter.

"Alt kommer til nytte", var et av slagordene i reklamen som bl.a ble kjørt på TV2. Jeg registrerte med interesse at Norsk Returkartong A/S ikke på noe tidspunkt tok noen forbehold i sin kommunikasjon med publikum. Verken i årsrapportene eller på informasjonsidene på Internett var det antydninger om at noe kom på avveie eller at systemet i visse deler av landet ikke var optimalt. I tillegg lovet reklamen at alle som sendte signerte kartonger til gjenvinning var med på et millionlotteri.

3.2.1 Fabrikkbesøk på Hurum – overraskende tall

Jeg fant ut at den eneste måten å komme til bunns i denne materien på var å oppsøke prosessene der de foregikk. Det første forsøket ble derfor gjort ved Hurum Papirfabrikk A/S. Dette er en av de to bedriftene i Norge som kjøper drikkekartong til sin produksjon. Hit kommer lasteskip som har hentet drikkekartong fra hele landet. Jeg og fotograf Frank Melhus foretok en befaring av hele bedriften og fotograferte de ulike prosessene. Men det viktigste resultatet av besøket og samtalene med de ansvarlige for produksjonen var en interessant talleksersis. Det årlige totalsalget av drikkekartong i Norge er rundt 19.500 tonn (avhengig av salget av melk, juice etc.) Kravet som myndighetene hadde satt til industrien var at den skulle gjenvinne 60 prosent av dette, dvs. 11.700 tonn. Utad hevdet Norsk Returkartong A/S at de allerede hadde oppnådd målet. Men i Norge var det bare to avtagere av brukt drikkekartong: Hurum papirfabrikk opplyste at de kjøpte 3.000 tonn, mens Sande Paper Mill fortalte at de kjøpte inn 2.500 tonn. Hvor ble det av resten – 6.200 tonn – som utgjorde over halvparten av all den innsamlede kartongen?

3.2.2 Sorteringsanlegg med svakheter

Jeg hadde mistanke om at en del av kartongen rett og slett ikke ble sortert ut skikkelig. Derfor besøkte vi det største anlegget i regi av Norsk Gjenvinning A/S på Ulven i Oslo, en av kontraktspartnerne til Norsk Returkartong A/S i Oslo. Der sorteres store deler av drikkekartongen fra hele Østlandet. Ved selvsyn kunne jeg konstatere at svært mye kartong rett og slett ikke ble sortert ut fra øvrig papir, selv om sorteringen i ulike papp og papirkvaliteter foregikk manuelt på et samleband. I praksis havnet denne drikkekartongen sammen med øvrig avisapir. Mesteparten av brukt avisapir (returpapir) som samles inn i Norge selges til utlandet, først og fremst Sverige og Asia. Da jeg tok dette opp med Returkartong A/S, fikk jeg til svar at den drikkekartongen som ikke blir gjenvunnet på fabrikk direkte i Norge, blir gjenvunnet sammen med det øvrige avisapiret.

3.2.3 Når drikkekartongen blir til avfall

Jeg slo meg ikke til ro med denne forklaringen, og kartla derfor den kommersielle strukturen i markedet for returpapir og sjekket med en rekke større konsern i Sverige. Jeg tok også kontakt med eksperter på området i Norge, bl.a. i Nørske Skog, som planlegger en større fabrikk for returpapir i Skogn. På denne måten fikk jeg oversikt over markedet, men like viktig: jeg fikk en rekke synspunkter på hvordan selve gjenvinningsprosessen foregår. Det ble etter hvert klart at eksperter i bransjen ikke uten videre gikk god for at drikkekartongen ble gjenvunnet sammen med avisparet. Den kan ikke brukes til gjenvinning av avisparet og må ut av papirmassen. Enten blir den til avfall som går på søppeldynga, eller den går til forbrenning internt på fabrikkene der den havner. Jeg fant ut at bare rundt 10% av denne kartongen faktisk blir gjenvunnet gjennom forbrenning. Dermed sto det klart for meg at store mengder drikkekartong – rundt halvparten av alt som samles inn til gjenvinning i Norge – faktisk havner på søppeldynga i utlandet. Ca. 60 prosent selges til i Sverige, 40 prosent til Asia.

3.2.4 Fysiske bevis i Sverige

Jeg ville også til bunns i den faktiske skjebnen til kartongen som havnet i utlandet. Derfor dro vi til en av de svenske fabrikkene – Mätse Tissue i Mariestad - som hvert år kjøper norsk returpapir. I et tilfeldig valgt lastebillass med norsk returpapir fant vi en hel del norsk drikkekartong. Fabrikkssjefen fortalte oss at dette gikk rett på søppeldynga. Han bekreftet også at de årlige volumene jeg hadde kartlagt var sannsynlige. Ved å foreta nye regnestykker var jeg sikker på at vi nærmet oss sannheten.

3.3 Hvem lyver?

Historiens alvor begynte å tre klart frem. Hadde Norsk Returkartong regelrett løyet i sin informasjon utad og ført det norske folk bak lyset? Visste myndighetene om dette? Norsk Returkartong var pålagt en rapporteringsplikt til myndighetene, representert ved kontrollorganet SFT. Fra SFT fikk jeg tilgang på norsk Returkartongs rapport om sin virksomhet for 1998 (innsendt april 1999). I rapporten innrømmer selskapet at store mengder drikkekartong ikke blir sortert ut, men følger det øvrige papelet til gjenvinning. De tallfestet også problemet: mengden kartong som ikke ble sortert fra returpapir-strømmen utgjorde 60%. De fastslo også at andelen av drikkekartong i returpapir-strømmen utgjorde 25%.

Jeg foretok en rekke kalkulasjoner som viste at uansett hvordan man regnet, var det rundt halvparten av de innsamlede kartongene som aldri ble gjenvunnet, men tvert om endte som søppel. Samtidig viste rapporten til SFT at selskapet aldri var i nærheten av å nå de innsamlingsmålene som de var pålagt. Her forelå det altså et slags dobbelt bokholderi – utad var alt i sin skjønneste orden, mens i interne og ikke offentliggjorte rapporter viste det seg at målene som lå til grunn for hele ordningen aldri var nådd, og den gjenvinningen som ble gjennomført hadde store svakheter.

Både Returkartong og SFT (og dermed MD) var åpenbart klar over de store avvikene. Men Returkartong A/S hevdet fortsatt at kartongen faktisk ble gjenvunnet der den havnet sammen med papelet. Vi visste at dette ikke var tilfelle og måtte på et senere tidspunkt konfrontere selskapet med våre funn. Jeg syntes også det var påfallende at myndighetene stilltiende hadde akseptert opplysningene fra selskapet – SFT bekreftet at de aldri hadde sjekket om opplysningene var riktige, til tross for den politiske prestisjen som lå i ordningen.

4.0 Lotteriet en svindel?

Et viktig kampanjeelement for Returkartong A/S er millionlotteriet. Publikum blir lokket med at de kan vinne en million kroner ved å levere kartongene til gjenvinning. Det blir ikke krevet annet enn at navnet til avsenderen ble påført en kartongkubbe. Dermed vil den automatisk bli med i trekningen.

De funn jeg hadde gjort tydet svært mye på at heller ikke lotteriet fungerte slik det skulle. I og med at flere tusen tonn aldri ble gjenvunnet, men tvert om havnet på utenlandske søppeldynger, måtte også kartongkubber med navn havne på de samme dyngene. Dette fikk vi bekreftet under vårt besøk på fabrikken i Sverige. Der fant vi mange kartongkubber med navn som vi tok med oss tilbake til Norge. Disse kunne aldri ha vært med i lotteriet, siden de aldri var sortert ut fra den øvrige papiustrømmen. Jeg tok kontakt med en rekke personer med kjennskap til hvordan trekningen foregikk og de kunne ikke garantere at disse kartongene hadde vært med i noen trekning. Dette forsterket kritikken mot Returkartong A/S, siden publikum også her ble ført bak lyset. Da Returkartong ble kjent med våre funn, la de ikke frem dokumentasjon som motbeviste våre påstander.

5.0 Andre avsløringer kompletterer bildet

Til tross for at jeg nå satt med visshet i hva som foregikk med gjenvinningen av drikkekartong, var jeg fast bestemt på å finne ut av de øvrige bitene i puslespillet. Kort oppsummert besto de av følgende elementer:

- Drikkekartong er et forsvinnende lite miljøproblem i Norge i dag. I realiteten utgjør denne kartongen 0.45 % av husholdningsavfallet.
- Det finnes ikke et fungerende marked som er villig til å kjøpe brukt drikkekartong. Returkartong A/S hevder ordningen er vellykket, bl.a. fordi etterspørselen er stor. Faktum er at prisene er sterkt subsidiert og tilbys til langt under halvparten av markedspris, fordi utgiftene subsidieres av kartongindustrien, norske kommuner og norske husholdninger gjennom frivillig innsats.
- Norske kommunale avfallsselskaper, som står for mesteparten av den praktiske innsamlingen av drikkekartong i Norge, var imot ordningen. De ble ikke hørt da ordningen ble innført og må i dag betale en del av kostnaden gjennom økte renovasjonsgebyr. Summen utgjør minst 20 millioner kroner årlig som belastes skattebetalerne over renovasjonsavgiften.
- NRKs barneprogram "Kykei Kokos" er gjennomspont av gjenvinningsindustrien. Produsenten av programmet mottar penger fra bl.a. Norsk Returkartong A/S. Sponsingen er ordnet gjennom et finurlig omgåelse av gjeldende regelverk, samt opprettelse av strålselskaper og stiftelser.
- Industrien har skaffet seg et miljøimage som en følge av ordningen. I realiteten er drivkraften å unngå en milliardavgift. Regnestykker viser at industrien er villig til å bruke mange hundre millioner kroner for å opprettholde denne returordningen, bare de slipper en ny miljøavgift som truer produktenes markedsposisjon.

- Selv om all drikkekartong ble gjenvunnet, er det svært mye som tyder på at gjenvinningen ikke er miljøvennlig. Ved å gjennomgå alle miljøargumentene knyttet til dette prosjektet og søke motargumenter, fant jeg ut at forbrenning trolig er et bedre alternativ. Disse argumentene er gjengitt på våre internett sider.

6.0 Hvordan fortelle historien på TV

Jeg satt etter hvert med en komplisert historie med stor detaljrikdom og med mange forgreninger til mange aktører. Ikke alt ville bli like lett å få frem i en tv-fortelling. Det ble en omfattende prosess å luke ut alle detaljer som enten måtte ut av historien, eventuelt legges ut på internett som dokumentasjon. Det mest krevende med fremstillingen ble nettopp å begrense faktainnholdet i presentasjonen, til tross for at avsløringene i hovedsak var faktaorientert, og ikke følelses-basert.

Rent dramaturgisk bestemte jeg meg for å fokusere på at halvparten av melkekartongene slett ikke blir gjenvunnet, og at publikum derfor er ført bak lyset. Samtidig konsentrerte jeg meg om at industriens egentlige hensikt med ordningen ikke handler om miljø, men om profitt og å unngå avgifter. I tillegg var det viktig å koble dette til de politiske myndigheters overordnede målsetting, som ikke er oppfylt.

Billedfortellingen ble derfor orientert mot å vise forløpet til en melkekartong på avveie. Ved å starte med en barnehage som bretter kartong, viste vi hvorledes det politiske korrekte budskapet om gjenvinning har slått rot i befolkningen. Ved å ta med publikum på en reise til sorteringsanleggene i Norge og fabrikken Sverige hvor kartongen er på vei til dynga, kunne vi visuelt få frem hva som skjedde. Et viktig grep ble å jakte på kartongkubber med navn i Sverige, for så å ta med oss en slik kubbe hjem, spore opp eieren og filme møtet med avsenderen. Vi gjorde dette og fikk frem indignasjonen som vedkommende pensjonistpar følte da det var klart at de var lurt – kartongen deres ble aldri gjenvunnet, og den var heller aldri med i lotteriet.

Et annet grep var å vise frem falskheten i reklamebudskapene som forbrukerne ble utsatt for. Ved å kontrastere tv-reklamens innhold med virkeligheten, fikk vi frem dette. Alt kom slett ikke til nytte, slik det ble hevdet.

Motekspertise ble også viktig for troverdigheten – en av de mest fremtredende og kritiske forskerne på området ble intervjuet.

7.0 Konfrontasjonsintervjuet

Det første konfrontasjonsintervjuet ble gjort med adm.dir. Sveinar Kildal i Norsk Returkartong A/S. Utfordringen var å ikke røpe all informasjon vi satt på, fordi det ville gitt selskapet svært gode kort på hånden lenge før vi kom på lufta. Til gjengjeld ble heller ikke intervjuet så sterkt som vi ønsket. Et tilsvarende intervju med miljøvernminister Guro Fjellanger fikk heller ikke den riktige temperatur, rett og slett fordi vi måtte skjule viktige opplysninger. Deler av disse intervjuene ble i stedet lagt ut på internett.

Vi bestemte derfor at vi to uker før sending skulle intervju styreformannen i Norsk Returkartong AS, Hanne Refsholt. Der valgte vi å legge alle kort på bordet, og forberedelsene var svært grundige – rollespill, alternative spørsmålsrekkefølger og scenarier.

Intervjuet viste hvilket dilemma Returkartong A/S kom i. Fra å hevde at alle kartonger som ble innlevert gikk til gjenvinning, ble hun svar skyldig da jeg viste frem kartonger som var funnet i Sverige, på vei til søppelhaugen. Dette kom helt overraskende på intervjuobjektet, og seerne ble presentert for en kontrastfylt reaksjon.

8.0 Internett som dokumentasjonskanal

Nettopp fordi dette var en komplisert historie med mange elementer og mange utregninger, ble internett og våre hjemmesider et viktig verktøy. Der la vi frem alle regnestykker og detaljer som underbygget våre viktigste funn og vårt innslag. Vi la også frem to intervjuer som ikke var vist i innslaget og et utvidet intervjustrekk med styreformann Refsholt. På denne måten kunne både partene i innslaget, myndighetene og publikum kikke oss i kortene og se hvordan våre utregninger var kommet i stand, og på hvilket grunnlag vi trakk våre konklusjoner.

9.0 Industrien prøver å punktere vår historie

Vi visste at ved å legge alle kort på bordet to uker før sending, så hadde Returkartong A/S og resten av industrien muligheter til å komme oss i forkjøpet og tilrive seg initiativet. To dager før sending skjedde det ved at selskapet sendte ut en pressemelding hvor det ble fremstilt at det var oppdaget en sorteringsfeil ved et anlegg i Oslo. Det hadde ført til at et ukjent antall melkekartonger var havnet på avveie i Sverige. Det ble understreket at Returkartong A/S var i god tro og at de ikke var klar over at kartonger ikke ble gjenvunnet. De hevdet også at millionlotteriet og trekningene var riktig gjennomført. Selskapet håpet at det inntrufne ikke ville få konsekvenser for innsamlingen av returkartong. Nå skulle de undersøke hva som hadde skjedd.

Kartongindustriens strategi var helt åpenbar: De prøvde å bagatellisere hendelsen til å kun dreie seg om en sorteringsfeil, vise handlekraft og redusere vårt gjennomslag. Det lyktes de ikke særlig godt med. Det var knapt noen øvrige media som ville la seg bruke av kartongindustrien som "nyttige idioter", og den lille oppmerksomhet som saken da fikk var negativ og bidro trolig til skjerpet interesse for vårt innslag.

10.0 Resultatet av saken

Norsk Returkartong A/S iverksatte allerede før vår sending – som en følge av våre opplysninger som fremkom i intervjuet med styreformann Refsholt - en omfattende intern granskning av hva som var skjedd med de innsamlede drikkekartongene. Det Norske Veritas ble engasjert direkte av Returkartong A/S for å foreta granskningen.

Utsillet var i realiteten en bekreftelse på at vi hadde rett. Ikke på noe tidspunkt har Returkartong A/S eller myndighetene bestridt de funnene vi har gjort.

Samtidig varslet Statens Forurensningstilsyn at de vil granske det som ble påvist i programmet. De avventet rapporten fra Veritas, men varslet at de ville gå igjennom så vel regelverk som rutiner. Miljøverndepartementets politiske ledelse, representert v. Statssekretær Jesper Simonsen, varslet også at de ville revurdere ordningen og at det var vesentlig at tidligere fastsatte måltall for gjenvinning måtte oppnås.

Norsk Returkartong A/S opplyser pr. dato (20. januar 2000) at de betrakter Veritas-rapporten som et internt arbeidsdokument som ikke vil bli offentliggjort. De er i en dialog med SFT og arbeider nå med mange ulike tiltak over hele landet for å ta fatt i de problemer som er påvist.

Foreløpig har Returkartong A/S heller ikke offentliggjort hvordan utviklingen har vært for volumene av drikkekartong som er levert til gjenvinning.

Innslaget i "Rikets tilstand" har også ført til en ny debatt omkring gjenvinning av drikkekartong i avfallsmiljøet, bl.a. representert ved at fagorganet **"Kretsløpet"** har fulgt opp saken. I en rekke kommuner har det også blusset opp en debatt om gjenvinningsordningene.

11.0 Sluttkommentar

Arbeidet med denne saken ble påbegynt i januar 1999. Jeg arbeidet med den helt frem til sending 14.oktober.